

ЗМІСТ

ВІД АВТОРА	9
Розділ 1. ГРАВЕЦЬ	18
Розділ 2. ТРУДОГОЛІК	37
Розділ 3. ЩАСЛИВЕЦЬ	51
Розділ 4. ЛЮБИТЕЛЬ	66
Розділ 5. НАРКОМАН	78
Розділ 6. ЛІКАР	93
Розділ 7. НЕЗАЛЕЖНИЙ	101
Розділ 8. МАУГЛІ	122
Розділ 9. БОЯГУЗ	134
Розділ 10. ФІЛОСОФ	151
Розділ 11. СІМ'ЯНИН	162
Розділ 12. БАНДИТ	176
Розділ 13. МАНДРІВНИК	191
Розділ 14. БОГ	204
Розділ 15. ОДИНАК	217
Розділ 16. ВИНЯТОК	239
Епілог. Я	251
Бонус. ЩО СКАЗАЛИ ІНШІ ЧОЛОВІКИ	263

*Безмежно вдячна мамі та сестрі, які були поруч
у будь-яку хвилину й любили мене завжди, навіть
коли було важко.*

*Я дякую також усім чоловікам, які знайшли час,
натхнення й терпіння поговорити зі мною.
Я завжди любитиму вас особливою любов'ю.*

*І я вдячна всім моїм читачам, без теплих слів
і підтримки яких мене б і не було як автора.*

Ви всі — особливі.

ВІД АВТОРА

Про що ви думаєте, коли починаєте писати книгу? Б'юся об заклад, що більшість із вас ніколи навіть не бралася за таку справу. Хтось уже має улюблену роботу, ніяк не пов'язану з письменством, в інших немає для цього й хвилини часу, ще в когось — навіть найменшого бажання щось доводити або пояснювати. Книга — це завжди відповідь на якесь питання. Точніше, одна з можливих відповідей. Загалом письменниками стають ті, кому не шкода своїх днів на пошуки прихованих сенсів, інших варіантів і додаткових можливостей. Таким завжди є діло до деталей, наприклад, як він тримав руки під час розмови, який колір плаща випадкового перехожого, що саме перетинав до рогу, як бармен ледь помітно підморгнув офіціантці, яка щойно прийняла замовлення за п'ятим столиком. Всі ці речі для більшості несуттєві, а письменникові майже життєво необхідно з'єднати їх в одне речення і видати як доказ. І слухати, обов'язково уважно слухати, що кажуть люди. Їхні слова — це завжди сюжет.

Найважче — коли деталі не з'єднуються, і тоді про пристойну змістовну ідею годі й говорити. Часом ситуацію рятує пара келихів доброго вина, а часом — що б ви подумали? — доводиться викидати ці деталі на смітник. Потім уже важко напевне сказати, чи то подробиці були не ті, чи то автор ще геть недосвідчений, щоб геть у всьому виокремити суть. А іноді все складається напрочуд вдало — в автобусі, в душі, або в супермаркеті під час зважування кабачків стає очевидним зв'язок між усіма ретельно спостереженими та зібраними деталями. І народжується новий розділ або навіть ціла книжка.

А тоді стає надважливим, щоб про це дізналися інші люди та ще й правильно зрозуміли. Хочеться їм прокричати, що ось так або ще ось так буває. Тоді, 2010 року, я збиралася написати книжку про чоловіків, але мені й на думку не спадало, що зрештою вийде збірка історій про мій егоїзм.

Особиста думка — одна з найнебезпечніших штук на світі. Поступово вона обростає упевненістю і досягненнями, стає єдиною можливою точкою зору. Саме так народжується егоїзм — те відчуття, коли ти впевнений, що інша людина чинить неправильно. Ця впевненість не потребує ані фактів, ані коментарів, вона спливає підсвідомо, як єдиний варіант у конкретній ситуації.

Тоді, в 2010 році, коли я збиралася написати книжку про чоловіків, я ще не відала, що не є письменницею. Адже мене мало цікавили інші думки, я лише планувала зібрати кілька історій, які б підтверджували мою думку. До того, як я почала працювати над книжкою,

я й гадки не мала, наскільки егоїстично і безглуздо жила.

Впродовж кількох років я вислухала тисячі слів, вловила сотні деталей. Вони збиралися в моїх зошитах і дуже часто суперечили всьому, що доти мені видавалося правильним. Я пила міцний чай і днями слухала Сержа Генсбура*, який своїм відвертим сексуальним життям в поєднанні з безумовним талантом наводив мене на думку про те, що у світі не все так однозначно. Люди з протилежною точкою зору стали моїм хобі. Вони були симпатичні мені з одного боку і здавалися геть нестерпними з іншого. І на який бік мені слід було пристати?

А потім я поливала квіти на балконі й виявила, що моя думка взагалі неважлива. Що кожна людина має своє місце і, якщо хочете, призначення в цьому світі. Що руки посудомийника анітрохи не гірші за руки ювеліра. Вони просто різні, тому що різні їхні долі. Можна нескінченно розмірковувати на тему, на чиему боці правда, але до чого оцінювати інших людей, коли ми самі весь час помиляємося?

А ще настав час правильно розповідати дітям казки, оскільки не існує поганих і хороших героїв — є тільки те, що ти від них береш і як до них ставишся. Адже суть не в тому, згодні ви з людиною чи ні, подобаються вам її вчинки чи ні. Вона для вас близька, повсякденна або просто проходить повз.

* Серж Генсбур (фр. *Serge Gainsbourg*, справжнє ім'я — Люсьєн Гінзбург; 2 квітня 1928 – 2 березня 1991) — французький поет, композитор, автор і виконавець пісень, актор і режисер.

Щойно ви почнете ставитися до кожної людини у вашому житті не як до хорошої або поганої, а як до дуже важливої, як до людини, яка може вас чогось навчити і, відповідно, наблизити до кращої долі, як умить у вашому житті різко знизиться кількість засранців і проблемних персон, а саме життя раптом стане дійсно осмисленим.

Ми зустрічалися в різних кімнатах і в різний час. Мій графік дня нагадував діаграму биття серця — то вгору, то вниз, то безнадійно пряма лінія. Я могла вже спати, коли лунав дзвінок, і мені потрібно було швидко приїхати на інтерв'ю, оскільки вдруге така нагода могла й не випасти. Я слухала і щоразу наступала на горло своєму егоїзму. Я розшифровувала записи інтерв'ю та додавала до них безліч деталей, які супроводжували ці зустрічі. Через це багато людей потім мені говорили, що книга занадто кінематографічна, а її розділи постають, як зовсім нереальні історії. Але поступово мені дедалі більше хотілося, щоб читачі не засуджували моїх співрозмовників, а навпаки, знали, що так буває, бо кожна людина — це не один або два її вчинки, а мільйони деталей і колись промовлених слів. І моя книжка саме про це, а не про чоловіків.

Отже, що я мала на увазі, спитавши, про що ви думаєте, коли починаєте писати книжку? Так от з'ясувалося, що писати книжку — значить постійно думати про людей. І байдуже, чи вигаданий сюжет, а чи заснований на реальних подіях. Попри все сенсом кожного описаного звуку, запаху, кольору, дотику або смаку буде доля конкретної людини та її право прожити саме таке життя.

Присвячується чоловікові, завдяки якому в мені зародилася пристрасть до історій і смак до шляхетних чоловіків, —
моєму дідусеві Борису.

— Почнімо? — я зручніше вмостилася на дивані, приготувавшись до тривалої та закрученої, наче гірський серпантин, розмови. Кирило трохи підняв штатив, подивився в об'єктив фотокамери, витягнув з повітря кілька хвилин тиші, і нарешті відповів:

— Почнімо, але за однієї умови: одягни, будь ласка, костюм.

Він поглядом вказав мені на коробку в кутку — там лежали чорний піджак, штани, біла сорочка і краватка. Я здивовано глянула на Кирила. Несподіваний чоловік — це магніт, навіть якщо з першого погляду він тобі нічим не сподобався. А потім настає хвилина, яка виявляє факт, що поряд із ним все буде зовсім не так, як тобі спершу здалося. «Раптово» — саме з цього слова виникає хімія між чоловіком і жінкою.

— Просто «9½ тижнів»* якісь. Я люблю цей фільм, але... Навіщо це все?

* «Дев'ять з половиною тижнів» (англ. 9½ Weeks) — культова еротична мелодрама Едріана Лайна за однойменним романом Елізабет Макнейл. Прем'єра відбулася 14 лютого 1986 року.

— Не бійся, я й пальцем тебе не торкнуся. Просто довірся мені — я ж тобі довірився. Все чесно.

Стільки вже було розмов із чоловіками — і в кімнатах, і в барах, і в машинах дорогою додому. Я знала різні голоси, різні манери всміхатися і підкурювати сигарету. Я була знайома з сотнями чоловіків, та чи знала я хоч щось про них? Стиль одягу та якість машини говорить про те, як чоловік працює; як він торкається жінки, — про те, хто він є насправді.

Все почалося два роки тому, коли мені несамовито захотілося поговорити з чоловіками. Це бажання захопило мене в одну з ночей, коли всі розумні дівчата вже давно сплять, а не сидять на кухні та розмірковують. Ступаючи босоніж по прохолодних кахлях, я намагалася послати під три чорти свої думки і розглядала відбиток кухонного гарнітура в темних вікнах. Я погано спала вже кілька тижнів. У довгій білій футболці та з чашкою чаю, я раптом збагнула, що ніколи досі по-справжньому не слухала чоловіків.

Я завжди їх оцінювала за їхніми дотиками. Як відчайдушний кінестетик, я вірила тільки їм. Шорстка щетина, міцна спина, груба шкіра на руках... Ось де зберігаються справжні чоловічі думки та бажання. Але виявилося, що відверта розмова віч-на-віч і на чималій відстані одне від одного може бути не менш чутевою. Саме цим я й займалася останні два роки мого життя.

Мені було двадцять чотири, коли я почала зустрічатися зі знайомими та незнайомими мені чоловіками, і вони, заздалегідь обговоривши умови (жодних реальних імен, жодних фото і відео), розповідали мені про те, про що дотепер намагалися не говорити вголос.

Є такі речі, які доводиться приховувати від усіх, щоб здаватися розумнішим, добрішим, гарнішим. Хоча саме ці речі є тим, хто ми є насправді. Без «удавання». Все просто: сядьте на стілець, запитайте себе, що ви приховуєте від людей, і — вуаля — це і є ваше головне «я». Ховаючи його від інших, ви живете чужим, не своїм життям. Визнаючи його перед іншими — проходите свій, справжній шлях, і отримуєте можливість відчувати більше щастя. Буде страшно, тому що приховуємо ми здебільшого те, що більшості людей несила зрозуміти, прийняти та не засуджувати. У вас кидатимуть каміння. Але якщо все зробити правильно, одного дня камені перетворяться на квіти.

Тепер я це точно знаю.

Чоловіки, з якими я поговорила, дозволили мені увійти в найпотаємніші куточки своєї душі, дали помацати найболючіші спогади з минулого й запросили до найінтимніших переживань. Іноді — чудових, іноді — відверто бридких. Всі ці зізнання я записувала на диктофон — чоловіки знали, що потім вийде книжка. І це були не просто інтерв'ю — це були долі, які мені випало прожити.

По якимсь часі після виходу книжки читачі часто цікавилися, навіщо чоловіки розповідали мені це все. Адже для них я зовсім чужа людина, з дороги, не було і немає ніякої гарантії, що між рядків у книзі їх не впізнає хтось зі знайомих. Я теж цілодобово ставила собі це питання, аж до болю у вилицях. Доки не стало очевидно: кожен із них нарешті вирішив прожити власне життя, зі своїм справжнім «я».

Сьогодні, через два роки від початку цього шляху, я відкрито аплодую кожному зі своїх героїв за зухвалу

смівливість бути. І ніжно дякую, оскільки завдяки їхнім історіям камені, що летіли в мій бік, поступово перетворилися на квіти.

У той момент, коли я вирішила написати цю книгу, мені навіть не спало на думку, як далеко мене заведе ланцюжок інтимних бесід — а їх вийшло рівно двісті. Заглиблюючись в особисті чоловічі історії, я почала змінюватися сама. З кожним новим співрозмовником я щораз більше розслаблялася, позбавлялася від табу, ненависті та всілякої ересі. Не тільки чоловіки виявилися зовсім іншими, з'ясувалося, що і я сама — геть інакша. Мені подобалися ці відкриття, і я на повній швидкості, іноді боляче нашттовхуючись на власні признання, бігла за новими сповідями.

Кирило став двісті першим чоловіком на цьому дивовижному відтинку мого життя і, я так вирішила, останнім. Його історія завершувала довгі місяці одкровенень. І, підбиваючи підсумки цього шляху, заради справедливості та щоб поставити крапку — я хочу розповісти свою історію. Одягти чоловічий костюм було хоч і дивно, але не проблематично, адже я вже чітко засвоїла ще один урок: якщо хочеш, щоб люди довіряли тобі, потрібно частіше знімати корону.

— Домовилися, — я підвелася з дивана та одним рухом скинула з себе легкий квітчастий сарафан на тоненьких шлейках. Опісля вдягнула білу сорочку, штани, піджак і затягла на шиї чорну краватку. Костюм був завеликий, та загалом сидів на мені доволі пристойно.

Кирило вдячно кивнув головою та увімкнув диктофон.

— Отже, тепер твоя черга зізнатися в тому, хто ти є насправді.

Я замислилася, і в голові блискавично промайнули всі мої розмови з чоловіками. Деякі з них ви невдовзі прочитаєте. Тепер ці долі належать і вам.

У цій книзі ви не знайдете ані закликів, ані пропаганди, ані будь-яких порад. Це всього лише кілька відвертих історій і привід для роздумів.

Майже всі імена змінені, будь-які збіги — не випадкові.

ГРАВЕЦЬ

ДОСЬЄ

Ім'я: Діма

Вік: 29 років

Професія: юрист

Сімейний стан: періодично неодружений

Матеріальне становище: залежить від його харизми

Житлові умови: оренда чотирикімнатної квартири з друзями

Життєве кредо: «Смійся так, ніби тебе ніхто не бачить»

Додаткові бонуси: краса і вміння аналізувати людей

З Дімою ми познайомилися на вечірці, на яку я потрапила завдяки привілеям журналіста. Після шістьох років роботи в ЗМІ я добре знала, що там буде страшенно нудно: безкоштовні мохіто і кальян, гарні дівчата і море знаменитих бирок на одязі. Піар-менеджери вже давно не переймаються уявою журналістів, втім, ефективністю таких заходів теж. Але вечір був вільний, тож я таки пішла.

Нас познайомив наш спільний друг. Він добре знає мою вразливу натуру й особливий інтерес до своєрідних людей, тому одразу повідомив, що Діма тут тільки заради пошуку нового джерела доходу. Він звичайний юрист, але заробляє на життя в абсолютно неочевидний спосіб: користуючись зовнішністю грецького бога і розумом Шерлока Холмса, він «ловить золотих рибок», викачує з них гроші, а потім кидає і береться за нову жертву. Це його покликання: професійний альфонс.

Я фізично вловила флюїд цікавої розмови й одразу запропонувала Дімі поспілкуватися зі мною на особисті теми. Він чомусь швидко погодився, записав мій номер телефону і сказав, що зателефонує сам.

Я чекала на цей дзвінок так само, як Пенелопа — Одісея. Але мені пощастило більше: Діма з'явився всього за два тижні, а не за двадцять років. З'ясувалося, що він живе за квартал від мого будинку, тому запропонував прийти до нього — ось так несподівано, об одинадцятій вечора, до абсолютно незнайомого чоловіка. І я прийняла запрошення. Викликала таксі, вдягнула сині джинси та довгий плетений светр і нафарбувала губи червоною помадою. Звісно, це було зайве з огляду на час і мету, але так мені підказала інтуїція. Тіло мимоволі тремтіло від інтриги, а може, й від страху.

— Спритна яка і швидка. Здивований! Заходь.

Білосніжні двері дивно гармоніювали зі світлим волоссям Діми та його засмаглою шкірою. Цю спокусливу деталь підкреслював і білий махровий халат, в якому він мене зустрів. Довгий світлий коридор здавався нескінченним. Я почувалася Алісою, яка дедалі глибше

падала у кролячу нору. Ми пройшли повз велику кімнату й людей, які були в ній. Вони лежали на кошлатому килимі, який я ледве вхопила поглядом, і тримали в руках великі філіжанки.

Потім були ще три хати й дві ванні кімнати. Квартира була занадто велика як для моєї фантазії.

Я намагалася вималювати у своїй свідомості план приміщення, але вийшло якось невиразно.

В кімнаті, до якої мене привів Діма, панувала півтемрява. Скупа лампа на столі освітлювала крихітний простір. Мені вдалося розгледіти лише шафу, ноутбук, стілець і величезне двоспальне ліжко. Діма гучно захрапнув за мною двері.

— Сідай.

Внутрішній голос наполягав на тому, щоб я непомітно пішла. По-англійськи.

— Отже, ти пишеш статтю, чи не так?

— Ні. Я пишу книжку. Про чоловіків. І ти у мене перший альфонс. Можна тебе так називати?

Він розсміявся, і його очі перетворилися на малесенькі щілинки.

— Ну, Діма якось приємніше. Але ніде правди діти — так, я альфонс. Хороший альфонс, між іншим. Я тобі подобаюсь?

Внутрішній голос знову почав тягти мене до виходу. Та хіба я коли-небудь його слухалась?.. Чоловіки, з якими я вже раніше поговорила, виявилися занадто нудними. Мені так і не вдалося розкрутити їх на яскраві подробиці, матеріалу для книжки.

А тут — живий альфонс! Я почувалася Алісою в країні чудес, або левицею, що унюхала здобич, або Туром Хеєрдалом*, який нарешті почав свою подорож незвіданим. Забагато емоцій і образів водночас, утім, це властиво кожній жінці. А справжня ще вміє їх добре приховати, демонструючи тільки найнеобхідніший у конкретній ситуації.

— Подобаєшся. Але ти такий... занадто молодий і гарний.

— Коли тобі буде сорок і ти матимеш гроші, ти подивишся на це інакше.

— Мене завжди цікавило, чому заможні жінки ходять як на повідці в молодих хлопців із гладенькою, немов сіднички немовляти, шкірою на обличчі.

— Зараз я тобі поясню. Але спочатку принесу капучино. Будеш?

— Так.

Капучино, білий халат, величезна квартира — де я взагалі була? Могла і зовсім не піти на ту вечірку. Діма досить швидко повернувся і простягнув мені таку ж велику, як у компанії в іншій кімнаті, філіжанку. Вона парувала й від неї линув аромат капучино. Я відпила кілька маленьких гарячих ковтків і вирішила розслабитися. Зрештою, я ж не в полоні у талібів, а просто в гостях у незнайомця.

— Смачно?

— Смачно.

* Тур Хейердал (норв. Thor Heyerdahl, 6 жовтня 1914, Ларвік, Норвегія — 18 квітня 2002, Алессіо, Італія) — норвезький мандрівник, автор книг про свої подорожі навколо світу.

— Чудово. Люблю, коли жінка задоволена. Тільки у твоєму випадку все буде безкоштовно.

— Дякую, — він був дійсно з біса вродливий. А ще нахабний і самовпевнений, а цього так часто бракує дорослим чоловікам. Нахабство розпалює будь-яку жінку, потрібно лише навчитися тримати межі й не заступати на територію хамства.

Кілька років тому в мене був роман із хлопцем, страшенно безцеремонним. Він клав ноги на стіл у громадських місцях, у будь-якій ситуації говорив усе, що думав, легко влаштовував гармидер у супермаркеті на очах в охоронців. Кремезне тіло дозволяло йому нікого не боятися. Неймовірне нахабство, яке часом переходило в пубертатну дурість. У сексі він був такий само впевнений, і певний час саме це тримало мене біля нього. Зрештою хамство перемогло, і ми розлучилися. Але, зізнаюся, я щаслива, що він був у моїй історії: з хижакком у ліжку швидко стаєш більш спостережливою і винахідливішою.

— Тамріко, розумієш, річ у тім, що молоді, як ти, дівчата, кому до тридцяти, шукають у чоловікові захист і протекцію. Просто у вас ще не зник тісний зв'язок із батьком, — Діма повернув мене до нашої розмови. — У старших жінок вже немає цього зв'язку, їм потрібен не захисник, а просто партнер. З ним ще має бути весело, легко і не соромно. Плюс регулярний секс. А якщо жінка відбулася ще й матеріально, то й поготів. Тобі скільки років?

— Двадцять чотири.

— Ось. А твій батько старший за матір?